

Received/Geliş: 30.01.2017///Accepted/Kabul: 24.04..2017

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ UYGULANABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yrd. Doç. Dr. Yasin GÖKBULUT

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü,
yasingkbulut@yahoo.com

Ercan DİRİK

MEB, Sınıf Öğretmeni, ercandirik60@gmail.com

ÖZ

Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma araştırma yöntemi kullanılmış ve birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 öğretim yılında Tokat il genelindeki birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan 179 öğretmen arasından basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen 80 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada Canbay (2006) tarafından geliştirilen ölçek uyarlanarak kullanılmıştır. Ayrıca 38 maddeden oluşan likert tipi bu ölçeğin yanı sıra çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik altı açık uçlu soru da kullanılmıştır. Nicel veriler Spss paket programı kullanılarak analiz edilmiş, t testi, tek yönlü varyans analizi istatistikleri kullanılmış, nitel verilerde ise içerik analizi kullanılmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri olumlu çıkmıştır. Ancak nitel verilerin analizinde, öğretmenlerin çoklu zekâ kuramı uygulamalarından daha iyi yararlanabilmek için birleştirilmiş sınıflı okulların eksiklik ve sınırlılıklarının giderilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş sınıf, Çoklu zekâ kuramı, Öğretmen görüşleri

COMBINED CLASSROOM TEACHERS OPINIONS RELATED TO THE APPLICABILITY OF MULTIPLE INTELLIGENCE THEORY

ABSTRACT

In this research, it was aimed to show the opinions of the teachers working in the combined class on the applicability of the theory of multiple intelligences and whether these opinions differ according to various variables. The mixed research method used in this research which quantitative and qualitative research methods were used together and the opinions of the teachers working in the combined classes on the applicability of multiple intelligence theory were determined. The research group of the study has formed 80 teachers selected from 179 teachers working in primary schools in Tokat province in 2014-2015 by simple unselected sampling. The scale developed by Canbay (2006) was used in the study. In addition to this likert type scale consisting of 38 items, six open-ended questions were also used to determine teacher opinions on the applicability of multiple intelligence theory. Quantitative data were analyzed using Spss packet program, t test, one way variance

analysis statistics were used, and qualitative data was analyzed by content analysis. As a result of the analyzes, the opinions of the combined classroom teachers on the applicability of the theory of multiple intelligences were positive. However, in the analysis of qualitative data, they pointed out that the deficiencies and limitations of the combined class schools should be overcome in order to better benefit from the practice of multiple intelligence theorists.

Key words: Combined Classroom, Multiple Intelligence Theory, Teachers Opinion

1. GİRİŞ

Eğitim, anne karnında başlayıp doğumla birlikte devam eden ve ölüme kadar süren bir süreçtir. Bu süreçte kalıtsal faktörler ve çevre çok önemli iki faktördür. İnsanlık tarihine bakıldığında insanların doğaya uyum sağlayabilmek, hayatta kalabilmek ve yaşamlarını sürdürebilmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Bu bilgi ve becerileri de doğadaki deneyimleriyle elde ettikleri bilinmektedir. İnsanlar deneyimlerini ve bilgilerini yeni nesillere aktararak, doğadan edindikleri bilgi ve becerilerin daha da artmasını sağlamış, her yeni nesil de bu mirası geliştirerek bir sonraki nesile devretmiştir. Başlarda okul ve öğretmenlik mesleği olmadığından eğitim, informal bir şekilde devam etmiştir (Dikyol, 2012). Bu informal eğitimi Başaran (2008, s. 19) toplumsal eğitim kurumu olarak nitelendirmiş ve toplumda bildiklerini, yaptıklarını öğreten birey ile bunları öğrenen birey arasında bir eğitsel ilişki olduğunu ifade etmiştir. Zaman içerisinde toplumda devam eden informal eğitim, yerini, bilgi ve becerilerin, deneyimlerin, kültürün daha planlı olarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak olan ve bu aktarımda kasıtlı ve istendik davranışların kazandırılması olanağını sağlayan formal eğitim kurumlarına bırakmıştır. Eğitim sistemlerinin oluşması ve gelişmesiyle birlikte eğitim, örgün eğitim kurumları olan okullarda devam etmektedir. Bilimsel gelişmelerle birlikte eğitim kurumları da zamanla değişim göstermiş, günümüzde de bu kurumlar, toplumun ihtiyacı ve gelişim dönemleri dikkate alınarak basamaklandırılmıştır. Ülkemizde bu basamaklar okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim şeklindedir.

Zaman içerisinde eğitim bilimlerindeki araştırmalar, incelemeler, kuramlar eğitim uygulamalarındaki gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelerden birisi de 1980'li yılların başında Howard Gardner tarafından ileri sürülen Çoklu Zekâ Kuramı'dır. Gardner (2006, s.17) zekâyı, insanın biyoloji ve psikolojisinden kaynaklanan ve bilgi işlemeye dayanan bir kapasite olarak tanımlamıştır. Ayrıca zekâ ile ilgili ölçütler de ortaya koymuştur. Biyolojik köken, insan türünün evrenselliği, yeteneğin kültürel değeri, nörolojik temelin varlığı ve sembolik temsil yeteneği bu zekâ ölçütlerindedir (Demirel, Başbay, Erdem, 2006, s. 13). Çoklu Zekâ Kuramına göre zekâ 8 alana ayrılmıştır. Bunlar: Müzikal-Ritmik Zekâ, Bedensel-Kinestetik Zekâ, Mantıksal-Matematiksel Zekâ, Sözel-Dilbilimsel Zekâ, Görsel-Uzamsal Zekâ, Sosyal-Bireylerarası Zekâ, Özdedönük-Bireysel Zekâ ve Doğacı-Doğa zekâsıdır. İnsan zekâsının çok yönlü bir şekilde değerlendirilmesini savunan bu kuram, zekâyı tek boyutlu olmaktan çıkaran önemli araştırmalardandır.

Çoklu Zekâ Kuramı, uygulamada bir öğretim yöntemi veya tekniği olmasa da öğretim yöntem ve teknikleri Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanabilir. Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanan eğitim uygulamaları ve ders etkinlikleri öğrencilerin kendilerini daha fazla geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Bütün zekâ alanlarının işe koşulduğu etkinliklerde çocuklar daha kolay öğrenebilmekte ve öğrendikleri daha kalıcı olabilmektedir. Bu konuda yapılan araştırmalara bakıldığında, Çoklu Zekâ Kuramı'nın eğitim ve öğretime faydaları

bilimsel olarak ortaya konulmaktadır. Kayıran ve İflazoğlu (2007), yaptıkları araştırmada Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanan Türkçe dersi öğretim etkinliklerinin geleneksel yöntemlere göre, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrencilerin derse karşı olumlu tutumlarını arttırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yıldırım ve Tarım (2008) da, yaptıkları çalışmada Çoklu Zekâ Kuramına göre hazırlanan etkinliklerin akademik başarıyı arttırmada, geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada görüşleri alınan öğrenciler, Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanan ders etkinlikleri hakkında; bu yöntemle göre hazırlanan derslerin daha zevkli olduğunu, daha iyi ve kolayca öğrenebildiklerini, küme çalışmasından zevk aldıklarını, arkadaşlarının değişik özelliklerinin farkına vardıklarını, arkadaşlarıyla ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini ve kendilerini bu ortamda daha rahat ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Karatekin, Sönmez ve Kuş (2010)' un yaptıkları çalışmada ise çoklu zekaya yönelik sınıf içi etkinliklerinin öğrenmede kalıcılığı olumlu etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Baş'ın (2014) yaptığı araştırmada ise çoklu zekâ yaklaşımı temelli öğretimin, başarı ve öğrenme düzeylerini geliştirdiğini belirten öğrenciler, bu yaklaşıma göre hazırlanan öğretim uygulamaları ile özsaygı ve özgüvenlerinin geliştiğini, diğer öğrencilerle olan işbirliğinin artarak, sınıf atmosferini de olumlu bir şekilde etkilediğini belirtmişlerdir.

Çoklu Zekâ Kuramı'na göre hazırlanan eğitim uygulamaları ve öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin kendilerini geliştirmelerinde, öğrenilenlerin kalıcılığında, öğrendiklerini yaşantılarına yansıtma ve bulunduğu toplumla ilişkisinde oldukça etkili olduğunu yapılan araştırmalar göstermektedir. Bunun yanında eğitim sisteminin uygulayıcısı olan öğretmenlerin, bu kuramı etkinliklerde kullanabilmelerini bazı faktörler olumsuz etkileyebilmektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının sınırlılıkları da bu faktörlerden birisidir.

Birleştirilmiş sınıf uygulaması, nüfusu az olan kırsal bölgelerdeki yerleşim birimlerinde, bazı sınırlılıklar sebebiyle oluşmuştur. Erdem (2015, s. 13), ülkemizde birleştirilmiş sınıfların köy olgusuna dayandığını söylemiştir. Birleştirilmiş sınıflı okulların bulunduğu yerleşim yerlerine baktığımızda çoğunluğu köylerdedir. Kırsal alanlardan kentlere göçlerin devam etmesi sebebiyle bazı birleştirilmiş sınıflı okullar kapatılmakta bazılarında ise yeni birleştirilmiş sınıflar oluşmaktadır.

Birleştirilmiş sınıf, birden fazla sınıfın bir arada olduğu bir gruptur. Bu birden fazla sınıfın oluşturduğu grubun yetişmesine, gelişmesine bir öğretmen rehberlik eder. Birleştirilmiş sınıfların ortaya çıkma sebepleri, coğrafi yapı, öğrenci sayısının az olması, köyden kente göçlerin olması, okul binasının yetersiz olması sayılabilir. Geçmiş yıllarda öğretmen sayısının yeterli olmayışı da birleştirilmiş sınıfların oluşmasında belki ilk nedenlerdendir (Erdem, 2015, s. 15). Bir anlamda zorunluluktan oluşan birleştirilmiş sınıfların yararları olduğu gibi sınırlılıkları da vardır. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler, ödevli derslerde iş birliği içinde veya bireysel olarak çalışmalarını yürütürler. Bu da öğrencilerin kendi kendilerine çalışarak öğrenmelerine imkân sağlar. Böylece öğrenciler kendi kendini yöneterek, araştırarak becerilerini geliştirirler. Bunun yanında birden fazla sınıfın bir arada olması demek, farklı yaş, bilgi ve deneyime sahip öğrencilerin bir arada olması demektir. Bu da öğrencilerin birbirleriyle yardımlaşma ve birbirlerinden öğrenme imkânını sağlamaktadır (Şahin ve diğerleri, 2012, s.13). Birleştirilmiş sınıfların sınırlılıkları ise öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının artması, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlayabilmek için müstakil sınıflara göre daha fazla hazırlık yapması, kazanımlara ulaşmak için gereken zamanın yetersizliği, öğretmenlerin birlikte çalıştığı fazla sayıda meslektaşının ve deneyimli

bir yöneticinin olmaması, öğrencilerin dikkatlerinin çabuk dağılabilmesi olarak söylenebilir (Erdem, 2015; Şahin ve diğerleri, 2012).

Birleştirilmiş sınıfların sınırlılıkları, Çoklu Zekâ Kuramı'nın tam anlamıyla uygulanabilmesini olumsuz etkileyebilmektedir. Birleştirilmiş sınıflarla ilgili yapılan araştırmalar da bu sınırlılıkların eğitim-öğretim faaliyetlerini nasıl etkilediğini ortaya koyması bakımından önemlidir. Gelebek'in (2011) yaptığı araştırmada birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, yapılandırmacılık temelli programın birleştirilmiş sınıflarda uygulanması konusunda bir takım sıkıntıların olduğunu belirtmişlerdir. Yıldız ve Köksal (2009) ise yaptıkları araştırmada, bağımsız ve birleştirilmiş sınıflarda aynı programın uygulanması nedeniyle beklenen hedeflerin gerçekleşmediği, ders kitaplarındaki konu sayısının azaltılması gerektiği, ders ve hazırlık konusundaki zaman yetersizliği, öğrencilerin araştırma imkânlarının yetersizliği, öğretmen ve öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının yeterli düzeyde sağlanamaması sonuçlarına ulaşmışlardır. Birleştirilmiş sınıflı okullarda, müstakil müdürlük bulunmadığı için okulda çalışan sınıf öğretmeni tek ise kendisi, birden fazla öğretmen varsa milli eğitim müdürlüğü tarafından belirlenen ve genellikle daha kıdemli olan öğretmen yönetim görevini de üstlenmiş olur. Elma (2013), yaptığı araştırmada birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanı sıra okulun idarî işlerinin bir arada yürütülmesinin sorun teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Yine aynı çalışmada öğretmenler, okul-aile işbirliğinin eğitimde çok önemli bir rolü olduğunu ifade etmekle birlikte birleştirilmiş sınıflı okulların bulunduğu yerleşim yerlerinde velilerin eğitim-öğretim faaliyetlerine karşı ilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Bu konuda yapılan diğer araştırmalar da birleştirilmiş sınıflardaki öğrenci velilerinin eğitim-öğretime beklenen düzeyde ilgi, katkı ve desteği sağlamadıklarını ortaya koymaktadır (Çınar, 2004; Dursun, 2006; Yıldız ve Köksal, 2009).

Çoklu Zekâ Kuramı uygulamaları kullanılarak hazırlanan ders etkinlikleri öğrenme sürecini olumlu yönde etkilemektedir. Birleştirilmiş sınıfların sınırlılıkları, ulaşım, teknoloji, materyal imkânları hususunda müstakil sınıflara göre daha fazla olabilmektedir. Bu durumun sonucu olarak ortaya çıkan sebepler, eğitim-öğretim uygulamalarını, ders etkinliklerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu açıdan, Çoklu Zekâ Kuramı'nın birleştirilmiş sınıflarda kullanımını etkileyen sebepleri ve bu kuramın birleştirilmiş sınıflarda ne derece kullanılabilirliğini ortaya çıkarmak, eğitim-öğretimin kalitesini artırmak için gereklidir. Bunun için, birleştirilmiş sınıflarda görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşlerinin alınıp, bu görüşlere göre değerlendirme yapılması daha doğru sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Bu araştırmanın problemi, Çoklu Zekâ Kuramı'nın birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin görüşleridir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre çoklu zekâ kuramının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirlik düzeyi nedir?
2. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri:
3. Cinsiyete, yaş gruplarına, meslekte çalışma sürelerine, birleştirilmiş sınıflarda çalışma sürelerine, bir arada okuttukları sınıflara, sınıf mevcutlarına, okuldaki görev unvanlarına, okulun bulunduğu yerleşim birimine, öğretmenlerin ikamet ettikleri yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramı hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem uygulanmıştır. Karma yöntem, iki geleneksel yöntemin (nitel ve nicel) varsayımlarının tartışılması ve uzlaştırılması şeklinde uygulanır (Reichardt ve Rallis, 1994). Araştırmanın nicel boyutunu öğretmen görüşlerini almak için kullanılan likert tipi anket, nitel boyutunu ise daha derinlemesine görüş alabilmek için kullanılan açık uçlu sorular oluşturmaktadır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye genelindeki birleştirilmiş sınıf öğretmenleri örneklemini ise 2014-2015 öğretim yılında Tokat il genelindeki birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan 179 öğretmen arasından basit seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen 80 öğretmen oluşturmaktadır.

2.3 Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, meslekte çalışılan süre, birleştirilmiş sınıflarda çalışılan süre, bir arada okutulan sınıflar, sınıf mevcudu, okuldaki görev unvanı, okulun bulunduğu yer ve ikamet edilen yerleşim birimi) belirlemeye yönelik sorular yer almıştır. İkinci bölümde; Canbay (2006)'ın geliştirdiği sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramına ilişkin görüşleri için hazırlanan anket birleştirilmiş sınıflar ele alınarak uyarlanmıştır. Bu uyarlama sonucunda birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik likert tipi 38 maddeden oluşan anket kullanılmıştır. Anket mesleki yeterlilik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarını içermektedir. Üçüncü bölümde, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 6 adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Soruların hazırlanmasında, soru ifadeleri 2 öğretim üyesi, 2 yüksek lisans öğrencisi ve 1 Türkçe Öğretmeni tarafından kontrol edilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

2.4 Verilerin Toplanması ve Analizi

Anketler bizzat araştırmacılar tarafından birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Likert tipi anket ile toplanan veriler, SPSS 18 istatistik programına girilmiş olup olumsuz soruların puanları ters kodlanmıştır. Ankette her maddenin en düşük puanı 1 iken, en yüksek puanı 4'tür. Anketin ikinci bölümünde yer alan maddeler, mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri olarak dört bölüme ayrılmıştır. İstatistiksel analizlerde kişisel bilgilere ilişkin değişkenlere göre bu sınıflandırmaların anlamlı olarak farklılık gösterme durumu kontrol edilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak, araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgileri ve görüşlerini betimlemek için frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamaları yapılmıştır. Ortalamalardan iki grupta ve tek değişkenli olanlara t-testi (Independent Samples t Test), ikiden fazla grup ve tek değişkenli olanlara da tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) uygulanmış ve anlamlı fark çıkan durumlarda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu bulmak için Post Hoc veri analizleri (TukeyHSD, Games-Howell) uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini elde etmek için yapılan bu araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri

Cinsiyet	(f)	(%)
Erkek	51	63.8
Kadın	29	36.3
Yaş Aralığı	(f)	(%)
21 – 25	23	28.8
26 – 30	36	45.0
31 – 35	15	18.8
36 – 40	6	7.5
Meslekte Çalışma Süreleri (Yıl)	(f)	(%)
1 – 5	54	67.5
6 – 10	22	27.5
11 – 15	2	2.5
16 – 20	2	2.5
Birleştirilmiş Sınıflarda Çalışma Süreleri (Yıl)	(f)	(%)
1 – 5	70	87.50
6 – 10	9	11.30
11 – 15	1	1.30
Bir Arada Okutulan Sınıf Düzeyleri	(f)	(%)
1–2	22	27.50
2 – 3	2	2.50
3 – 4	12	15.00
1 – 2 – 3 – 4	44	55.00
Okutulan Sınıf Mevcudu	(f)	(%)
1 – 10	11	13.80
11 – 20	54	67.50
21 – 30	10	12.50
31 – 40	5	6.30
Okuldaki Unvanı	(f)	(%)
Müdür Yetkili Öğretmen	62	77.50
Sınıf Öğretmeni	18	22.50
Çalışılan Okulun Yerleşim Birimi	(f)	(%)
Köy	74	92.50
Belde	6	7.50
İkamet Edilen Yerleşim Birimi	(f)	(%)
Köy	27	33.80
İlçe	34	42.50
İl	19	23.80
Toplam	80	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan erkek sayısının kadın sayısından fazla olduğu, %88’inin birleştirilmiş sınıflarda 1-5 yıl aralığında çalıştığı %55’inin 1-2-3ve 4 sınıfı beraber

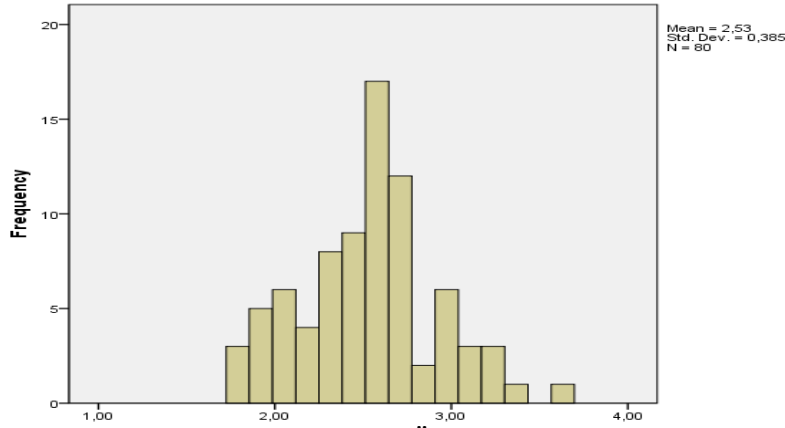
okuttuğu, %68'inin birleştirilmiş sınıfta okuttuğu öğrenci sayısının 11-20 arası olduğu, %78'inin müdür yetkili öğretmen olduğu, %93'ünün köyde öğretmenlik yaptığı, il ilçe ve köyde ikamet eden öğretmen sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında sınıf öğretmenlerinin ilk görev yerlerinin köy ve birleştirilmiş sınıfla öğretim yapan okullar olduğu ve okulun tek öğretmeni olup müdür yetkili öğretmen oldukları ve yaklaşık en az beş yıl birleştirilmiş sınıf okuttuklarından söz edilebilir.

Çoklu zekâ kuramının öğretmen görüşlerine dayalı olarak birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliği düzeyi anket maddeleri 4'lü likert tipi ve olumsuzdan olumluya doğru 1, 2, 3 ve 4 olarak değerlerle derecelendirilerek durum Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanabilirliği Düzeyi

N	4'lü Likert Ort	ss
80	2.53	.385

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri, çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliği düzeyine ortalama olarak "Oldukça" yanıtını vermişlerdir. Bu sonucun histogram grafiği aşağıda Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanabilirliği Düzeyini Gösteren Histogram Grafiği

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarındaki toplam puanları ve bu puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla, bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Cinsiyete göre anlamlı fark sadece anketin öğrenci gelişimi boyutunda görülmüş olup bu durum Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Öğrenci Gelişimi	Erkek	51	19.07	2.54	78	2.424	.018*
	Kadın	29	20.55	2.73			

Tablo 3'e göre kadın katılımcıların öğrenci gelişimi boyutunda, çoklu zekâ kuramının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin puanları ($\bar{x} = 20.55$), erkek katılımcılara ($\bar{x} = 19.07$) göre daha yüksektir. Özetle, araştırmaya katılan kadın öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda çoklu zekâ kuramına göre hazırlanan ders etkinliklerinde öğrenci gelişiminin erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğunu düşünmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş gruplarına göre mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarındaki toplam puanları ve bu puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Yaş gruplarına göre öğretmenlerin yaşları 21 – 25, 26 – 30, 31 – 35, 36 – 40 olarak gruplandırılmıştır. Yaş gruplarına göre anlamlı fark sadece anketin mesleki yeterlilik boyutunda görülmüş olup bu fark 21-25 ve 36-40 yaş grupları arasında olduğu Tablo 4'de görülmektedir

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşlerinin Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi (ANOVA)

	Yaş	N	$\bar{X}$	sd	F	p	Anlamlı Fark
Mesleki Yeterlik	21 - 25	23	18.30	3	4.863	.004*	21-25 yaş – 36-40 yaş
	26 - 30	36	19.31	76			
	31 - 35	15	17.93	79			
	36 - 40	6	21.83				

Tablo 4'deki farkın hangi gruplar arasında olduğu belirlemek için Tukey HSD testinden yararlanılmıştır. Buna göre öğretmenlerden 36 – 40 yaş arasındakiler ($\bar{X} = 21.83$), 21 – 25 yaş arasındakilere ($\bar{X} = 18.30$) göre çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliği hususunda mesleki yeterliği daha yüksek düzeydedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslekte çalıştıkları sürelerle göre mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarındaki toplam puanları ve bu puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Öğretmenlerin meslekte çalıştıkları süreler 1 – 5, 6 – 10, 11 – 15 ve 16 – 20 yıl olarak gruplandırılmıştır. Meslekte çalıştıkları sürelerle göre anlamlı fark sadece anketin mesleki yeterlilik boyutunda görülmüş olup bu fark 6-10 ve 11-15 grupları arasında olduğu Tablo 5'de görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşlerinin Meslekte Çalıştıkları Sürelere Göre İncelenmesi (ANOVA)

	Yıl	N	$\bar{X}$	sd	F	p	Anlamlı Fark
Mesleki Yeterlik	1 - 5	54	18.69	3	3.123	.031*	6-10 yıl – 11-15 yıl
	6 - 10	22	18.95	76			
	11 - 15	2	22.50	79			
	16 - 20	2	22.50				

Tablo 5'deki farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek için Games-Howell testinden faydalanılmıştır. Sonuçlara göre, meslekte çalışma süresi 11 – 15 yıl arası olan

öğretmenlerin ($\bar{X} = 22.50$), 6 – 10 yıl arası olan öğretmenlere ($\bar{X} = 18.95$) göre çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliği açısından mesleki yeterlik düzeylerinin daha fazla olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda çalıştıkları süreler göre mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarındaki toplam puanları ve bu puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla, bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Öğretmenlerin meslekte çalıştıkları süreler 1 – 5 ve 6 – 10 yıl olarak gruplandırılmıştır. Meslekte çalıştıkları süreler göre anlamlı fark anketin mesleki yeterlilik ve ders materyalleri boyutlarında görülmüş olup bu durum Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşlerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Çalışma Sürelerine Göre İncelenmesi (Bağımsız Gruplar t Test)

	Çalışma Süresi		$\bar{x}$	ss	sd	t	p
	(Yıl)	N					
Mesleki	1 - 5	70	19.13	2.48	77	2.214	.030*
Yeterlik	6 - 10	9	17.22	1.99			
Ders	1 - 5	70	23.13	6.00	77	3.030	.003*
Materyalleri	6 - 10	9	16.89	3.92			

Tablo 6’ya göre, birleştirilmiş sınıflarda 1 – 5 yıl arası çalışan öğretmenler ($\bar{x} = 23.13$), 6 – 10 yıl arası çalışan öğretmenlere ($\bar{x} = 16.89$) göre çoklu zekâ kuramı uygulamalarında materyal bulabilme ve kullanabilme hususunda daha olumlu görüşlere sahiptirler. Yine birleştirilmiş sınıflarda 1 – 5 yıl arası çalışan öğretmenler ($\bar{x} = 19.13$), 6 – 10 yıl arası çalışan öğretmenlere ($\bar{x} = 17.22$) göre çoklu zekâ kuramı uygulamalarında mesleki yeterlik hususunda daha olumlu görüşlere sahiptirler.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarında, bir arada okuttukları sınıflara, sınıf mevcutlarına, okuldaki görev unvanlarına, okulun bulunduğu yerleşim birimlerine ve öğretmenlerim ikamet ettikleri yerleşim birimine göre anlamlık farklılık göstermemiştir.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramı hakkındaki görüşleri nelerdir? alt problemine ait bulgular aşağıda sunulmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen “Çoklu zekâ kuramı nedir? Çoklu zekâ kuramı hakkında neler biliyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar önce kodlanmış, daha sonra da kategorilere ayrılmıştır. Bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çoklu Zekâ Kuramı Hakkındaki Bilgileri

Kodlama	n	Kategori	N
Tüm yönlerden değerlendirme.	1		
Her öğrenci öğrenebilir	6	Öğrenci Açısından	37
Baskın zekâ alanı kişiden kişiye değişebilir.	28		

Yetenekleri ortaya çıkarır.	2		
Tüm zekâ alanlarına göre eğitim verilmeli.	24		
Bireysel farklılıklar dikkate alınmalı.	7		
Dikkat çekicidir ve kalıcı öğrenme sağlar.	7	Eğitim Öğretim Açısından	45
Aktif katılımı sağlama	2		
Uygulanması zor bir kuramdır.	2		
Eğitim ortamları ÇZK'ya göre düzenlenmeli	3		
Zekâ, alanlara ayrılmıştır.	9		
Zekânın çeşitli ve özel boyutları vardır.	4		
Zekâ sadece sayısal ve sözel değildir.	4	Zekâ Açısından	41
Zekâ alanları geliştirilebilir.	3		
8 zekâ türü vardır.	21		
Howard Gardner tarafından geliştirilmiştir.	14		
1933 yılında çıkmıştır.	2	Diğer	16
Toplam	139		139

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda çoklu zekâ kuramı hakkındaki bilgileri kodlanarak, öğrenci açısından 4, eğitim-öğretim açısından 6, zekâ açısından 5 ve belirli bir kategori oluşturamayan 2 ifade olmak üzere toplamda 17 ifade oluşturulmuştur.

Çoklu zekâ kuramının öğrenci açısından verilen cevaplardan bazıları şu şekildedir:

Ö3: “Çoklu zekâ kuramı çocukları her açıdan değerlendiren herkesin farklı zekâ türüne sahip olduğudur. Örneğin matematiksel zekâsı az olan birinin ritmik zekâsının çok olmasıdır. Hiçbir öğrenciyi başarısız olarak değerlendirmeyen bir kuramdır.”

Ö9: “Çoklu zekâ kuramı, her öğrencide farklı zekâ türlerinin olabileceğini ve eğer doğru bilişsel alanlar desteklenirse her çocuğun öğrenebileceğini destekleyen bir kuramdır.”

Ö2: “Howard Gardner tarafından geliştirilmiş özellikle bilişsel becerilerinin öğrenilmesinde farklı zekâ alanlarının olduğunu her bireyin farklı zekâ alanının daha baskın olduğunu öngören bir kuramdır.”

Ö31: “Çoklu zekâ kuramı uygulanabildiği takdirde bireylerin farklı yetenekleri ortaya çıkacaktır ve kalıcı öğrenmeler oluşacaktır.”

Öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının eğitim öğretim açısından kullandıkları ifadelerden bazıları şöyledir:

Ö43: “Çoklu Zekâ Kuramı her insanın 8 zekâ alanına sahip olduğunu, bunlardan bazılarının daha baskın olarak kişide bulunduğunu savunur. Eğitimde bu kuramın kullanımı bireysel farklılıkların bulunmasıyla birebir ilişkilidir. Farklı zekâ alanlarını kullanan bireylere farklı zekâ alanlarına hitap eden etkinlikler yaptırmayı hedefleyen bir kuramdır.”

Ö12: “öğrenciler üzerinde oldukça dikkat çekici ve kalıcı öğrenmeler sağlar. Ancak ülkemizdeki uygulanabilirliği pek mümkün değildir.”

Ö18: “8 zekâ türüne uygun olarak eğitim-öğretimi planlama. Sınıftaki bütün öğrencileri aktif hale getirmeye çalışma”

Ö20: “Çoklu zekâ kuramı her öğrencinin farklı bir zekâ anlayışına sahip olduğunu kabul etmekle başlar. Her öğrenci birbirinden farklı bir zekâ anlayışına sahiptir. Kimisinin matematiksel zekâsı ağır basarken kiminin doğasal zekâsı ağır basar. Ders anlatırken de bu zekâ kuramlarının hepsine değinebilen materyaller bulmamız gerekir.

Çoklu zekâ kuramı öğrenci için iyi fakat öğretmen için çok zordur. Çünkü ne öğretmenlerimizin tamamı bu kuramı biliyor ne de yetiştirmek için vakit kalıyor.”

Çoklu zekâ kuramı hakkındaki bilgilerini zekâ açısından ifade eden öğretmenlerden bazılarının görüşleri şöyledir:

Ö35: *“Zekâyı sadece sözel ve sayısal olarak sınırlandırmanın insanların yetenekleri ile örtüşmediğini savunan ve insanın birden çok yeteneğinin ve birden çok zekâ alanının olduğunu savunan H. Gardner’ın kuramıdır.”*

Ö11: *“Çoklu zekâ kuramı 1983 yılında Howard Gardner tarafından zekâyı tek ve baskın bir yetenek olarak görmekten ziyade, çeşitli ve özel boyutlardan oluştuğunu öneren bir modeldir.”*

Ö15: *“Her insanda farklı türde zekânın bulunmasıdır. Zekâ sadece sayısal ve sözel değildir.”*

Ö60: *“Howard Gardner in geliştirdiği bir kuramdır. 8 zekâ alanından söz edilir...”*

Tablo 7’de belirli bir kategori oluşturmayan “Howard Gardner tarafından geliştirilmiştir.” ifadesini 14 öğretmen ve “1933 yılında çıkmıştır.” ifadesini de 2 öğretmen kullanmıştır.

Çoklu zekâ kuramı ile ilgili literatür ve kaynaklar incelendiğinde, bu kuramı açıklayan çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramı hakkında yaptıkları tanımlamalar tamamıyla olmasa da temel özellikleri bakımından kaynaklardaki tanımlarla uyusmaktadır. Bu açıdan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin, çoklu zekâ kuramı hakkındaki kavramsal bilgileri doğrudur. Ancak ifadelerin nicel verilerine bakıldığında çoklu zekâ kuramı hakkındaki bilgilerin eksik olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslekte çalıştıkları yıl süreleri ortalama 5 yıldır. Bu sonuç Sezer (2010)’in yaptığı araştırmada birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yarıya yakın kısmının meslekte çalışma sürelerinin 1 – 5 yıl arası olduğu sonucu ile benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda çalıştıkları yıl ortalaması yaklaşık olarak 3 yıldır. Bu sonuç Tunç (2013)’ün araştırmasına katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun birleştirilmiş sınıflarda çalışma süresinin 2 – 4 yıl arası olması sonucu ile benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıdan fazlası okullarında tek sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Bu sonuç Gelebek (2011)’in yapmış olduğu araştırmasına katılan öğretmenlerin yarıya yakın kısmının okullarında tek sınıf öğretmeni olarak çalıştıkları sonucu ile benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuttukları sınıflardaki öğrenci sayıları incelendiğinde büyük çoğunluğunun okuttukları sınıfların mevcudunun 11 – 20 öğrenci arasında olduğu sonucu, Tunç (2013)’ün araştırmasına katılan öğretmenlerin yarıdan fazlasının okuttukları sınıf mevcudunun 20’den az olması sonucu ile benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu müdür yetkili öğretmendir. Bu sonuç, Yıldız (2009)’in araştırmasına katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun müdür yetkili öğretmen olması sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama, ders materyalleri boyutlarında cinsiyet değişkenine göre sadece öğrenci gelişimi boyutunda anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Buna göre öğrenci gelişimi boyutunda, çoklu

zekâ kuramının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin kadın öğretmenler, erkek öğretmenlere göre daha olumlu görüşlere sahiptir. Taş (2007), yaptığı çalışmada ilköğretim birinci kademe öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanmasına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yıldız (2009), Bozkurt (2008), Bulut (2006) ve Yılmaz (2002) da araştırmalarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlara göre çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinde cinsiyetlerine göre bir değişim olmamaktadır.

Araştırmada, öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri yaş gruplarına göre mesleki yeterlik boyutunda anlamlı olarak değişmektedir. Yaş aralığı 36 – 40 arası olan öğretmenler, 21 – 25 yaş arasında olan öğretmenlere göre mesleki yeterlilik boyutunda daha olumlu görüşlere sahiptirler. Canbay (2006), çalışmasında çoklu zekâ kuramının ilköğretim birinci kademe uygulanabilirliğinin öğretmenlerin yaşlarına göre anlamlı olarak değişiklik göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada, öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri mesleki kıdemlerine göre mesleki yeterlik boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. Meslekte çalışılan süresi 11 – 15 yıl olan öğretmenler, 6 – 10 yıl arası olan öğretmenlere göre mesleki yeterlik boyutunda daha olumlu görüşlere sahiptirler. Adanur (2011), çalışmasında, öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı yaklaşımın uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinin meslekte çalıştıkları sürelerle göre anlamlı olarak değişmediği sonucuna ulaşmıştır.

Nicel Verilerin Analizine İlişkin Sonuçlar

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada, öğretmenlerin kişisel bilgileri belirlenmiş ve bu kişisel bilgilere; cinsiyete, yaşa, mesleki kıdemine, birleştirilmiş sınıflarda çalışma süresine, sınıf mevcuduna, bir arada okuttuğu sınıflara, okuldaki görev unvanına, okulun bulunduğu yere ve öğretmenin ikamet ettiği yerleşim birimine göre anlamlı farklılıkların olup olmadığı yapılan analizlerle bulunmaya çalışılmıştır. Analizlerde, iki gruplu tek değişkenli analizlerde bağımsız gruplar t-testi ve ikiden fazla gruplarda tek değişken için tek yönlü varyans analizi(ANOVA) uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerine ilişkin veriler incelendiğinde, öğretmenlerden yarısından fazlasının erkek olduğu belirlenmiştir. Yaş aralıklarında, öğretmenlerin yarısına yakını 26 – 30 yaş aralığında bulunanlar oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı 22 – 40 yaş arasındadır. Meslekte çalışma süreleri incelendiğinde, öğretmenlerden 1 – 5 yıl arası çalışanlar, katılımcıların yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Birleştirilmiş sınıflarda çalışılan sürelerle bakıldığında ise öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun 1 – 5 yıl arası çalışmış olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin bir arada okuttukları sınıflar incelendiğinde, öğretmenlerin yarısından fazlasının okulda tek sınıf öğretmeni olarak görev yaptığı görülmektedir. Sınıf mevcutlarına göre ise öğretmenlerin yarısından fazlasının sınıf mevcudu 11 – 20 arası öğrenciden oluşmaktadır. Öğretmenlerin okullarındaki görev unvanları incelendiğinde, büyük bir çoğunluğunun müdür yetkili öğretmen olarak görev yaptığı görülmektedir. Okulların bulunduğu yerde ise öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını okullarının köyde bulunduğunu ifade etmektedir. Öğretmenlerin ikamet ettikleri yerler incelendiğinde de öğretmenlerin büyük çoğunluğunun okullarının bulunduğu yerin dışında bir yerleşim yerinde ikamet ettikleri belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin, çoklu zekâ kuramının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin anket maddelerine verdikleri yanıtların genel ortalaması “Oldukça” değerine karşılık gelmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğretmenlerin, çoklu zekâ kuramının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin olumlu görüşlere sahip oldukları ortaya çıkmaktadır. Fakat nitel verilerin analizinde ortaya çıkan sonuçlara göre öğretmenler, birleştirilmiş sınıflarda sınırlılıkların ve eksikliklerin fazla olmasının çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğini olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, öğrenci gelişimi boyutu dışında cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Öğrenci gelişimi boyutu ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre kadın katılımcıların görüşleri, öğrenci gelişimi boyutunda, erkek katılımcılara göre daha olumludur. Özetle, araştırmaya katılan kadın öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda çoklu zekâ kuramına göre hazırlanan ders etkinliklerinde öğrenci gelişiminin erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğunu düşünmektedir.

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarında yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Mesleki yeterlik boyutunda ise öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinde, yaş gruplarına göre anlamlı farklılık görülmekte olup öğretmenlerden 36 – 40 yaş arasındakilerin, 21 – 25 yaş arasındakilere göre çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliği hususunda mesleki yeterlik boyutundaki görüşleri daha olumludur.

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, mesleki yeterlik ve ders materyalleri boyutunda, birleştirilmiş sınıflarda çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, birleştirilmiş sınıflarda 1 – 5 yıl arası çalışan öğretmenler, 6 – 10 yıl arası çalışan öğretmenlere göre çoklu zekâ kuramı uygulamalarında materyal bulabilme ve kullanabilme hususunda daha olumlu görüşlere sahiptirler. Yine birleştirilmiş sınıflarda 1 – 5 yıl arası çalışan öğretmenler, 6 – 10 yıl arası çalışan öğretmenlere göre çoklu zekâ kuramı uygulamalarında mesleki yeterlik hususunda daha olumlu görüşlere sahiptirler. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama boyutlarında ise birleştirilmiş sınıflarda çalışılan süreye göre anlamlı bir fark göstermemektedir.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinde, mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarında, bir arada okuttukları sınıflara göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri okuttukları birleştirilmiş sınıf biçimine göre değişmemektedir.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinde, mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarında, sınıf mevcutlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna göre öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri okuttukları sınıfların mevcuduna göre değişim göstermemektedir.

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarında, okuldaki görev unvanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri okuldaki görevlerine göre değişmemektedir, şeklinde ifade edilebilir.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarında, okulun bulunduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifade ile araştırmaya katılan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri çalıştıkları okulun bulunduğu yerleşim birimine göre değişmemektedir.

Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri, mesleki yeterlik, öğrenci gelişimi, öğretimi planlama ve uygulama ve ders materyalleri boyutlarında, öğretmenlerin ikamet ettikleri yerleşim birimine göre farklılık göstermemektedir. Bunu, araştırmaya katılan öğretmenlerin ikamet ettikleri yerleşim biriminin, çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerine göre değişiklik göstermediği şeklinde de ifade edilebilir.

Nitel Verilerin Analizine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının öğrencilerin gelişimi açısından ne ifade ettiğine yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunun her öğrencinin baskın zekâ alanının farklılık gösterebileceği yönündedir. Eğitim-öğretim açısından ise öğretmenler, tüm zekâ alanlarını dikkate alarak eğitim verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Çoklu zekâ kuramında zekâ kavramının neyi ifade ettiği yönünde ise öğretmenlerin büyük çoğunluğu, zekânın bu kurama göre sekiz farklı türe ayrıldığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu lisans öğrenimi sırasında çoklu zekâ kuramı hakkında eğitim aldığını belirtmekte olup, bunların bir kısmı lisans eğitimi sonrasında herhangi bir eğitim almadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların az bir kısmı ise hizmet içi eğitime katıldığını ifade etmiştir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri genel olarak, çoklu zekâ kuramı ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okulun çoklu zekâ kuramı uygulamaları için gerekli donanıma ve imkânlarla sahip olma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerden tamamına yakını birleştirilmiş sınıflarda çoklu zekâ kuramı uygulamaları için okulun gerekli donanım ve imkânlarının yetersiz olduğunu belirtmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmı, birleştirilmiş sınıflarda birden fazla sınıfın bir arada olmasının çoklu zekâ kuramı uygulamalarını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu olumsuzlukların sebebi genel olarak zaman yetersizliği ve birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminin zorluğu olarak ifade edilmektedir.

Öğretmenlerin büyük bir kısmı çoklu zekâ kuramı uygulamalarını bütün derslerde kullanamadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden az bir kısmı, bütün derslerde çoklu zekâ kuramı uygulamalarını kullanabildiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin büyük bir kısmı, birleştirilmiş sınıflarda ve müstakil (bağımsız) sınıflarda aynı öğretim programlarının uygulanmasının çoklu zekâ kuramı uygulamalarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. İfadeler genel olarak birleştirilmiş ve müstakil sınıflar için, aynı öğretim programları hazırlanması gerektiği yönündedir.

Araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlara dayalı olarak şu öneriler getirilebilir:

Milli Eğitim Bakanlığı'na yönelik öneriler:

- Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine çoklu zekâ kuramı uygulamaları ile ilgili kuramsal eğitimlerden daha çok uygulamaya dayalı hizmet içi eğitimleri verilebilir.
- Birleştirilmiş sınıflı okulların, teknolojik, fiziksel, çevresel imkânları geliştirilmeli ve ders materyalleri desteği sağlanmalıdır.
- Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere, birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi konusunda uygulamalı hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Öğrenci ders ve çalışma kitapları, öğretmen kılavuz kitapları birleştirilmiş sınıflı okullar ve bu okulların bulunduğu çevre dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

Öğretmenlere yönelik öneriler:

- Birleştirilmiş sınıfların önemli bir unsuru olan ödevli ve öğretmenli dersler konusunda öğretmenler kendilerini geliştirmeli ve planlamaya gereken özeni göstermelidir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

- Birleştirilmiş sınıflarda çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliğini incelemek amacıyla deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Çoklu zekâ kuramının uygulanabilirliği konusunda birleştirilmiş sınıflar ve müstakil sınıf arasında karşılaştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adanur, Z. (2011). *Birleştirilmiş sınıflarda Yapılandırmacı Yaklaşımın Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşleri açısından Değerlendirilmesi: Trabzon İli örneği*, Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Baş, G. (2014). İngilizce Dersinde Çoklu Zekâ Yaklaşımı Temelli Öğretimin Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 177 – 201.
- Başaran, İ. E. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, İstanbul: Ekinoks Yayınları.
- Bozkurt, E. (2008). 6. Sınıf Matematik Öğretim Programında Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Öğrenme Yönteminin Uygulanabilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bulut, İ. (2006). *Yeni ilköğretim birinci kademe programlarının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Canbay, S. (2006). *İlköğretim Birinci Kademe Çoklu Zekâ Kuramı Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Yalova Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Çınar, İ. (2004). Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 548, 77 – 89.
- Demirel, Ö., Başbay, A. ve Erdem, E. (2006). *Eğitimde Çoklu Zekâ Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dikyol, D. Ç. (2012). Tarihöncesi Dönemde Eğitim. *International Journal of Social Science*, 5(6), 160 – 173.

- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33 – 57.
- Elma, C. (2013). Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Yönetim Ve Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 75 – 87.
- Erdem, A. R. (2015). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gardner, H. (2006). *Multiple Intelligences: New Horizons in Theory and Practice*, New York: Basic Books.
- Gelebek, M. S. (2011). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırıcılık Temelli Yeni İlköğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Kilis İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Karatekin, K. Sönmez, Ö.F. ve KUŞ, Z. (2010). Çoklu Zekâ Kuramına Göre Hazırlanmış Öğretim Etkinliklerinin Uygulanması İle İlgili Öğretmenlerin Düşünceleri Ve Karşılaşılan Sorunlar, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(2), 139-154.
- Kayıran, B. G. ve İflazoğlu, A. (2007). Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Kubaşık Öğrenme Yönteminin Türkçe Dersine İlişkin Tutuma ve Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 129 – 141.
- Reichardt, C. S. ve Rallis, S. F. (1994). Qualitative and quantitative inquiries are not incompatible: A call for a new partnership. In C. S. Reichardt ve S. F. Rallis (Editörler). *The qualitative-quantitative debate: New perspectives*, 85–92. San Francisco: Jossey-Bass.
- Şahin, Ç., Şahin, C., Taşla, H., Çınar, İ., Biçer, K., Ünver, N., Genç, S. Z., Altan, T. (2012). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Taş, G. (2007). *İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Çoklu Zekâ Kuramının Öğretimde Uygulanmasına İlişkin Görüşleri ve Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Tunç, H. S. (2013). *Birleştirilmiş Sınıflarda Yapılandırıcı Öğrenme Ortamının Değerlendirilmesi (Kilis İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, K. ve Tarım, K. (2008). Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Kubaşık Öğrenme Yönteminin İlköğretim Beşinci Sınıf Matematik Dersinde Akademik Başarı ve Hatırda Tutma Düzeyine Etkisi. *İlköğretim Online* 7(1), 174 – 187.
- Yıldız, M. (2009). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamalarının Dünyadaki Durumu Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Milli Eğitim*, 182, 167 – 177.
- Yıldız, M. ve Köksal, K. (2009). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 1 – 14.
- Yılmaz, G. (2002). *İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Vatan Ve Millet Ünitesinde Çoklu Zekâ Kuramı'na Göre Geliştirilen Eğitim Durumunun Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi Ve Öğrenci Görüşleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.